

Dabas aizsardzības
pārvalde

LATVIJAS VALSTS MEŽI

MELNĀ STĀRĶA
Ciconia nigra
LIGZDOŠANAS SEKMJU MONITORINGS
AS "LATVIJAS VALSTS MEŽI"
VALDĪJUMĀ ESOŠAJOS MEŽOS

Atskaite par 2017. gadu

Atskaiti sagatavoja:
Uģis Bergmanis, AS „Latvijas valsts meži” vecākais vides eksperts
Helmut Hofmanis, Dabas aizsardzības pārvaldes vecākais eksperts

Dabas aizsardzības pārvalde
Sigulda, 2017

Saturs

1. LIGZDU APSEKOŠANAS METODIKAS ĪPATNĪBAS 2017. GADĀ	2
2. REZULTĀTI.....	2
3. SECINĀJUMI	3

Vāka foto: Uģis Bergmanis

1. LIGZDU APSEKOŠANAS METODIKAS ĪPATNĪBAS 2017. GADĀ

Līdzīgi kā 2016. gadā, arī 2017. gadā ligzdu pārbaudē tika ievērots princips – lielākā ligzdu daļa tika pārbaudīta vienu reizi. Pamatojoties uz Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk tekstā – DAP) un AS “Latvijas valsts meži” (turpmāk tekstā – LVM) vienošanos, pirms ligzdošanas sezonas (marta beigās) DAP un LVM saskaņoja apsekojamo ligzdu sarakstu. Ligzdu pārbaudī veica galvenokārt Dabas aizsardzības pārvaldes eksperts Helmutis Hofmanis sadarbībā ar ornitologu Māri Strazdu. Pavisam sezonā tika pārbaudītas 278 LVM valdījumā esošajos mežos zināmās melno stārķu ligzdas. 58 ligzdas (21% no ligzdu kopskaita) maijā apsekoja LVM vides plānošanas speciālisti. Savukārt pārējās 220 ligzdas, kā arī LVM apsekošanas laikā apdzīvotās ligzdas jūnijā-augustā pārbaudīja DAP. Apdzīvotajām ligzdām tika pārbaudīts to saturs – piekāpjot pie ligzdām, tika noteikts jauno putnu skaits, kā arī neizšķīlušos olu un olu čaumalu klātbūtne. Melnā stārķa monitoringa metodika ir aprakstīta 2014. gada atskaitē¹.

2. REZULTĀTI

Ligzdošanas statuss un sekmes par periodu no 2006. gada līdz 2017. gadam ir apkopotas 10. tabulā, apsekotās ligzdas, to koordinātas un apdzīvotības statuss ir apkopoti 11. tabulā, ligzdu apdzīvotības un ligzdošanas sekmju dinamika un telpiskais izvietojums ir redzams 37.-48. attēlos. Melno stārķu LVM ligzdu datu bāze xls formātā glabājas LVM vietnē S:\Korporativas_planosanas_dala\Publiskie_dokumenti\Vides_materiali\MONITORINGS\Putni\Datu_tabulas\UB_CINI_ligzdu_apdzivotiibas_tabula_LVM.xls.

Ligzdošanu raksturojošo parametru analīze ir veikta trīs dažādos līmeņos:

- I. atsevišķu reģionu līmenī, analizējot parametrus katrā no astoņiem reģioniem to izpētes (datu esamības) intervālā,
- II. četros reģionos ar pilnām datu rindām 12 gadu periodā (2006.-2017.), konkrētais aprēķins ļauj spriest par populācijas dinamiku ilgākā laika periodā,
- III. visos astoņos reģionos ar pilnām datu rindām 5 gadu periodā attiecībā uz ligzdošanas statusu (2013.-2017.) un 3 gadu periodā attiecībā uz ligzdošanas sekmēm (2015.-2017.).

I. Aizņemto un to skaitā sekmīgo teritoriju (ligzdu) skaita dinamika atsevišķu reģionu² līmenī, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, ir atšķirīga. Klātesošo pāru (aizņemto ligzdu) skaits 2-3 ligzdu robežās bija samazinājies Ziemeļkurzemes ($10_{2016}/7_{2017}$), Vidusdaugavas ($11_{2016}/9_{2017}$), Ziemeļlatgales ($9_{2016}/7_{2017}$) un Austrumvidzemes ($10_{2016}/8_{2017}$) reģionos. Savukārt, skaita palielināšanās 2-10 ligzdu robežās tika konstatēta Zemgales ($24_{2016}/27_{2017}$), Dienvidlatgales ($6_{2016}/9_{2017}$), Rietumvidzemes ($11_{2016}/13_{2017}$) un jo īpaši Dienvidkurzemes ($22_{2016}/32_{2017}$) reģionos. Sekmīgo ligzdu skaits salīdzinājumā ar 2016. gadu bija nemainīgs Ziemeļkurzemes,

¹ AS “Latvijas valsts meži”. 2014. Atskaite par mazā ērgļa *Aquila pomarina*, klinšu ērgļa *Aquila chrysaetos* un melnā stārķa *Ciconia nigra* monitoringu Latvijā 2014. gadā

² Kopš 2016. gada LVM mežsaimniecības ir pārdēvētas par reģioniem ar identiskiem nosaukumiem: ZK – Ziemeļkurzeme, DK – Dienvidkurzeme, ZE – Zemgale, VD – Vidusdaugava, DL – Dienvidlatgale, ZL – Ziemeļlatgale, AV – Austrumvidzeme, RV – Rietumvidzeme

Dienvidlatgales un Austrumvidzemes reģionos. Savukārts sekmīgo ligzdu skaita palielināšanās 2-5 pāru robežās tika konstatēta Dienvidkurzemes ($5_{2016}/10_{2017}$), Zemgales ($7_{2016}/10_{2017}$) un Rietumvidzemes ($3_{2016}/5_{2017}$) reģionos. Sekmīgo ligzdu skaita samazināšanās par vienu pāri tika konstatēta Vidusdaugavas un Ziemeļlatgales reģionos (37.-44. attēls).

II. Analizējot summāro aizņemto un to skaitā sekmīgo teritoriju skaita dinamiku reģionos ar pilnām datu rindām 12 gadu periodā (ZK+DK+DL+AV reģioni 2006-2017), salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, ir konstatējama gan klātesošo pāru skaita ($48_{2016}/56_{2017}$), gan sekmīgo ligzdu skaita ($16_{2015}/21_{2016}$) absolūtā skaita palielināšanās. Arī sekmīgo ligzdu īpatsvars (% no kopējā aizņemto ligzdu skaita) ir palielinājies no 33% 2016. gadā līdz 38% 2017. gadā. Kaut arī aizņemto un sekmīgo ligzdu absolūtā skaita dinamika 12 gadu periodā ir pieaugoša, (kas, iespējams, ir izskaidrojams ar intensīvāku ligzdu meklēšanu), sekmīgo ligzdu īpatsvara dinamika piecu gadu periodā ir negatīva (45. attēls).

III. Salīdzinot visu reģionu summāros parametrus piecu gadu periodā (2013.-2017. dados informācija tika iegūta visos reģionos), 2017. gadā ir konstatējams kā klātesošo pāru ($103_{2016}/112_{2017}$) un sekmīgo ligzdu skaita ($34_{2016}/42_{2017}$), tā arī sekmīgo ligzdu īpatsvara ($34_{2016}/38_{2017}$) palielināšanās (46. attēls). Arī ligzdošanas sekmes 2017. gadā bija labākas kā iepriekšējā gadā – 0,86 jaunie putni/aizņemta ligzda un 2,29 jaunie putni/sekmīga ligzda (47. attēls). Kaut arī sekmīgo ligzdu un klātesošo pāru skaita dinamika piecu gadu periodā ir stabila, ir pamanāma tendence samazināties sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvaram populācijā.

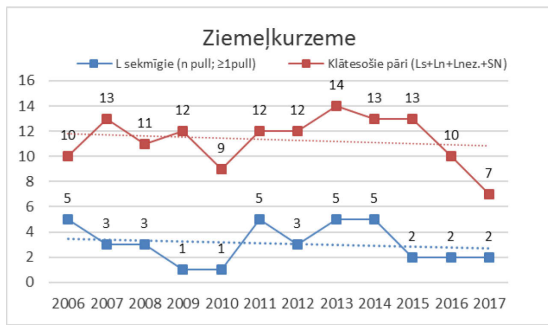
Visvairāk aizņemto ligzdu LVM atrodas Latvijas rietumu un dienvidu daļā, Daugavas kreisajā krastā, un jo īpaši Dienvidkurzemes (32 ligzdas) un Zemgales (27 ligzdas) reģionos, ligzdu novietojums LVM valdījumā esošajos mežos ir redzams 48. attēlā.

3. SECINĀJUMI

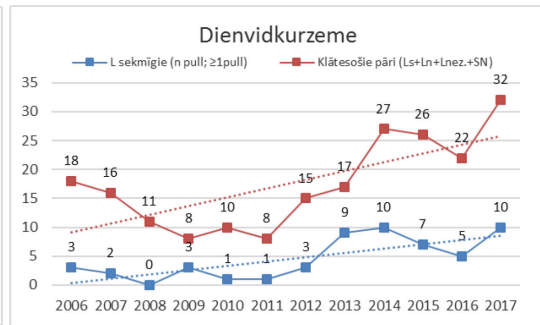
- Aizņemto sekmīgo teritoriju (ligzdu) skaita dinamika atsevišķu reģionu līmenī, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, ir atšķirīga.
- Summārā aizņemto un sekmīgo teritoriju skaita dinamika četros reģionos ar pilnām datu rindām 12 gadu periodā, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, ir pieaugoša.
- Summārā aizņemto un sekmīgo teritoriju skaita dinamiku visos astoņos reģionos ar pilnām datu rindām 5 gadu periodā, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, ir pieaugoša.
- Ligzdošanas sekmes salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir pieaugošas.
- Samazinās sekmīgi ligzdojošo pāru īpatsvars populācijā.

10. tabula. Melnā stārķa ligzdošanas statusa un sekmju kopsavilkums 2006.-2017. gadā

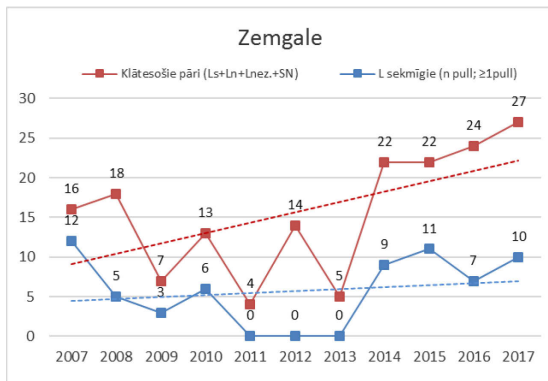
Gads	L sekmīgie (n pull; ≥1 pull)								L nesekmīgie (0 pull)								L sekmes nezināmas (L/? pull)								SN (apdzīvotas nesekmīgas ligzdas/sekmes nezināmas)								T (Teritoriāls pāris/putns)								Klātesošie pāri (Ls+Ln+Lnez+SN)								KOPĀ	
	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV	ZK	DK	ZE	VD	DL	ZL	AV	RV		
2006	5	3			9		1		0	0			0	0			0	3			0	0			5	12			1		6								10	18			10		7					
2007	3	2	12		5	3	1		1	1	0		2	2	1		0	2	0		0	1	0		9	11	4		4	2	5								13	16	16		11	8	7					
2008	3	0	5	7	10		4		2	0	0	2	1		3		0	5	4	0	0		0		6	6	9	4	3		2							11	11	18	13	14		9						
2009	1	3	3		7		4		2	0	0		0		2		0	0	1		0		0		9	5	3		1		7							12	8	7		8		13						
2010	1	1	6		6		0		0	0	0		0		1		0	3	1		0		0		8	6	6		2		5							9	10	13		8		6						
2011	5	1	0		7		1	3	0	0	0		0		2	0	0	2	2		0		0	0	7	5	2		1		6	2						12	8	4		8		9	5					
2012	3	3	0		9	2	2	3	2	1	0		0	0	0	2		0	4	5		0	1	0	0	7	7	9		2	2	2	5					12	15	14		11	5	4	10					
2013	5	9	0	5	8	1	2	7	0	0	4	0	0	0	0	1		0	2	0	0	0	1	0	0	9	6	1	3	3	9	1	2					14	17	5	8	11	11	3	10	79				
2014	5	10	9	7	6	4	3	5	2	6	8	0	1	1	1	1		0	0	0	0	0	0	0	6	11	5	3	3	9	1	7					13	27	22	10	10	14	5	13	114					
2015	2	7	11	8	6	5	7	1	4	5	2	1	1	1	1	6		0	1	0	0	0	0	0	5	10	8	1	1	4	0	6	2	3	1	0	1	2	1	0	13	26	22	10	9	12	9	13	114	
2016	2	5	7	4	4	4	5	3	1	5	4	5	1	1	1	3		0	0	0	0	0	0	0	4	9	10	1	1	3	4	3	3	3	3	1	0	1	0	2	10	22	24	11	6	9	10	11	103	
2017	2	10	10	3	4	3	5	5	1	2	5	3	0	0	1	2		0	0	0	0	0	1	0	0	4	20	12	3	5	3	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	7	32	27	9	9	7	8	13	112

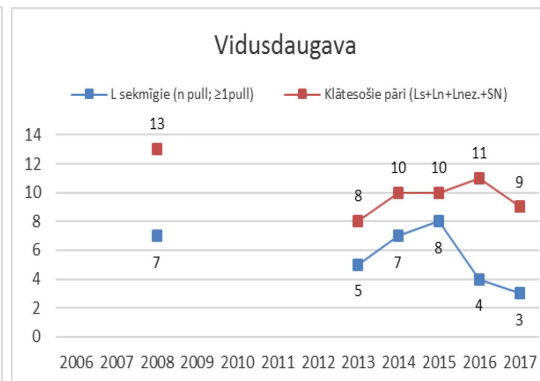
37. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Ziemeļkurzemes reģionā

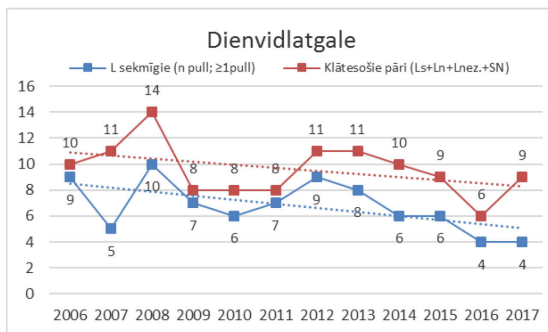
38. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Dienvidkurzemes reģionā

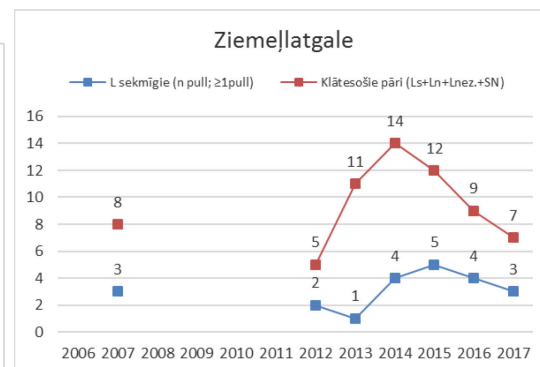
39. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Zemgales reģionā

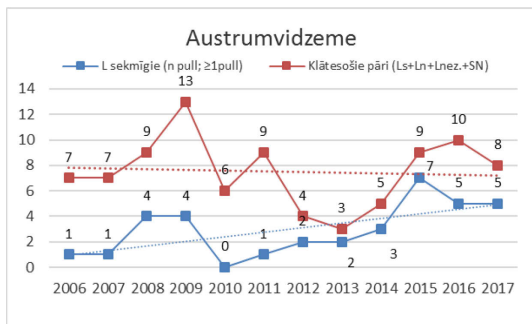
40. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Vidusdaugavas reģionā

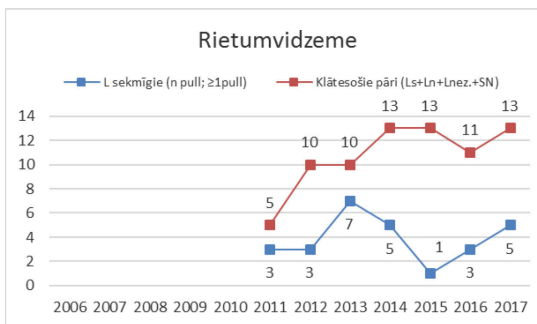
41. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Dienvidlatgales reģionā

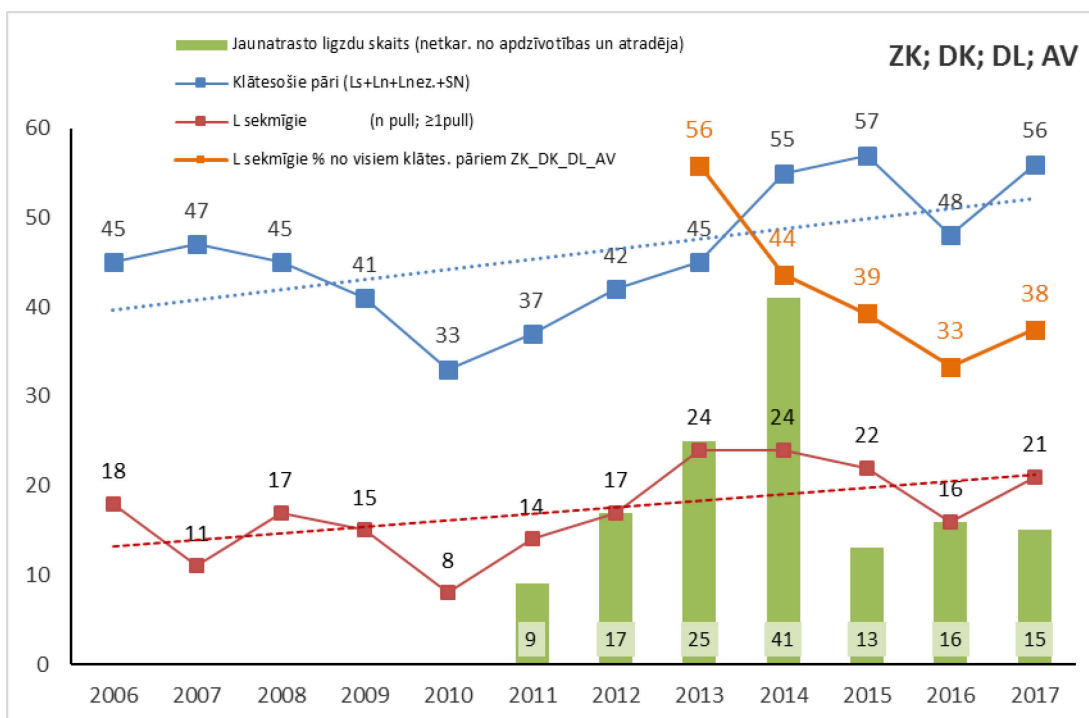
42. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Ziemeļlatgales reģionā

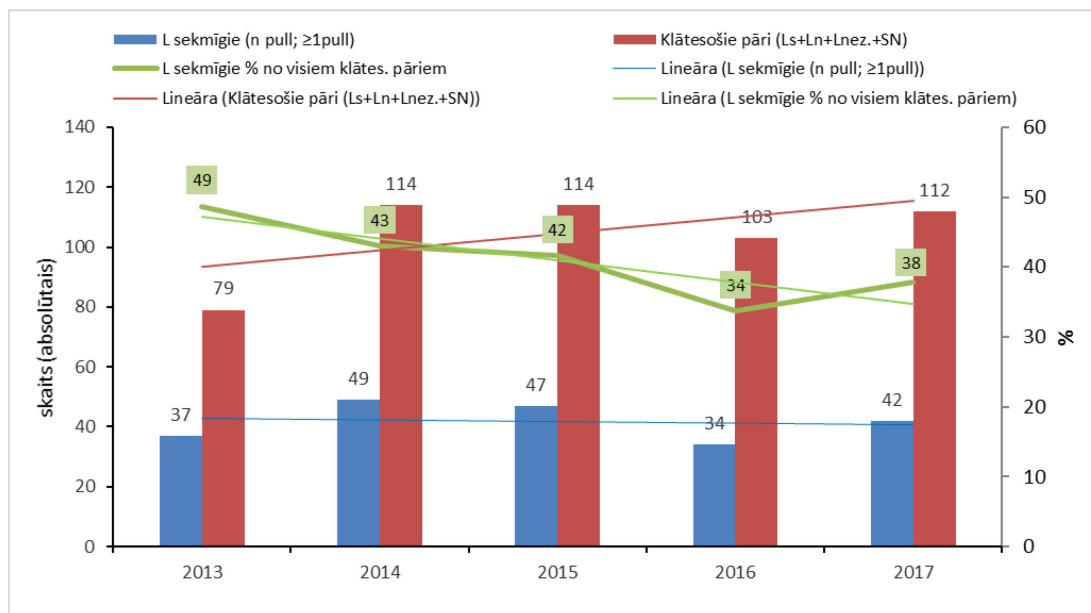
43. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Austrumvidzemes reģionā

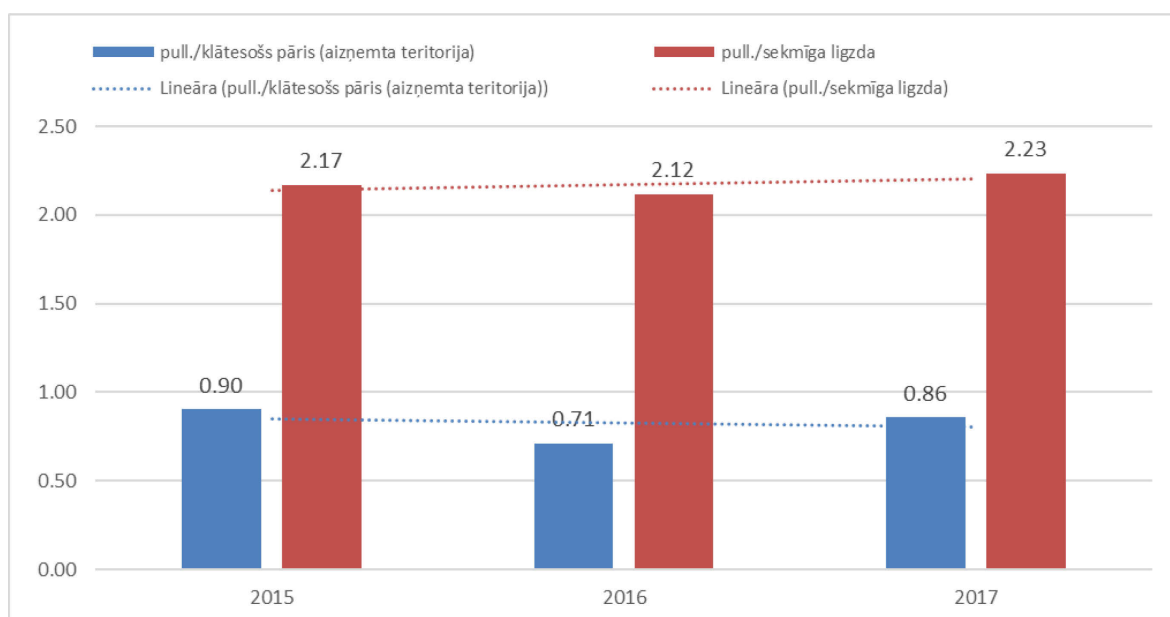
44. attēls. Melnā stārķa skaita un sekmju dinamika Rietumvidzemes reģionā

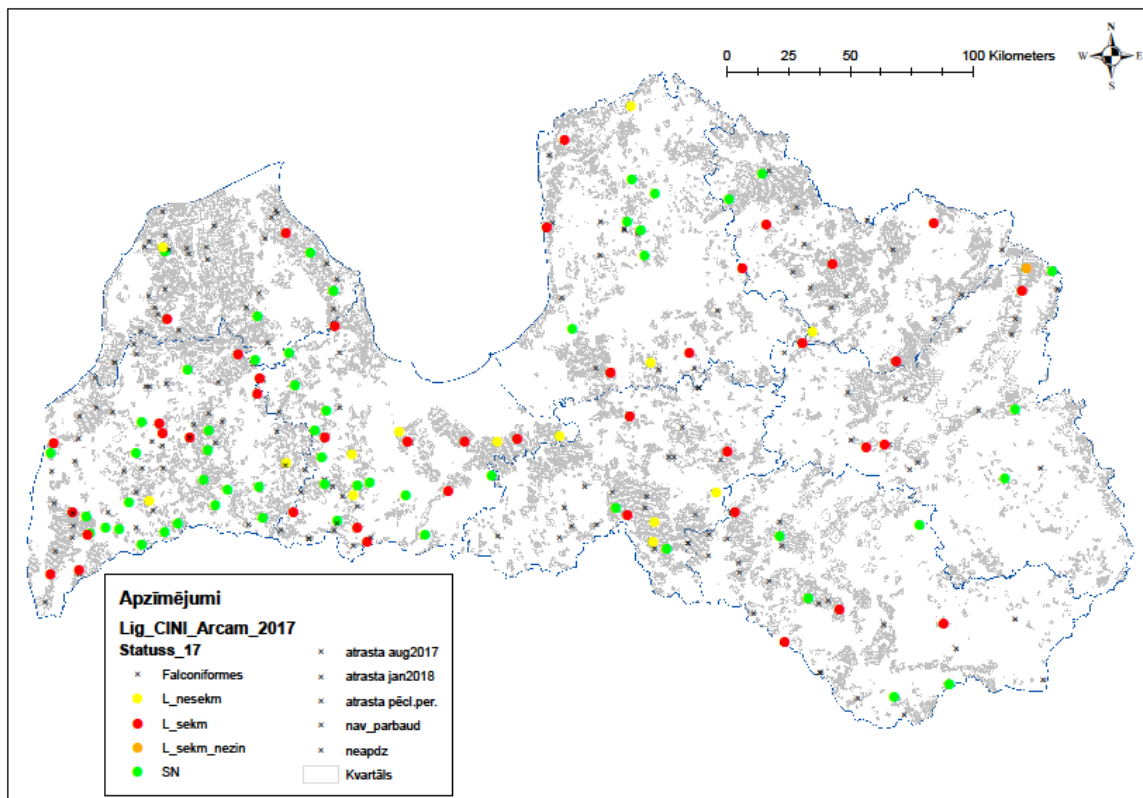
45. attēls. Melnā stārķa klātesošo pāru (aizņemto ligzdu), sekmīgo ligzdu un jaunatrasto ligzdu dinamika reģionos ar vienādu novērojumu gadu skaitu (ZK; DK; DL; AV)

46. attēls. Melnā stārķa klātesošo pāru (aizņemto ligzdu) un sekmīgo ligzdu dinamika astoņos LVM reģionos 2013.-2017. gados

47. attēls. Melnā stārķa ligzdošanas sekmes astoņos LVM reģionos 2015.-2017. gados

48. attēls. Melno stārķu ligzdu novietojums LVM reģionos 2017. gadā